

Populært utfartsste

Raet nasjonalpark vil omfatte Hoveodden og strendene langs sør-østsiden av Tromøy, og allemannsretten og bruken av området vil sikres. Dette blir en nasjonalpark der folk bor og ferdes, og slik skal det være også i fremtiden.

I flere hundre år har Hove skog vært et yndet utfartssted både for fattig og for rik. Skogene er rike på bær, og store områder er dyrket mark som gir gode avlinger. Selv om de lærde strides om påstanden om at den første poteten i Norge ble satt i jorden på Hove, har landbruk og skogbruk vært viktig i området og det vil fortsette som før også etter etableringen av nasjonalparken.

Populært friluftsområde. Området fra Spornes til Hoveodden og Hovekilen er det desidert mest brukte friluftsområdet i Aust-Agder. Det kan vise til de varmeste og fineste soldagene, men ligger også utsatt til ytterst mot Ska-gerak. Verneskogen viser med all tydelighet hvordan været påvirker den, der den kryper langs bakken, krum-bøyd av vær og vind før den løfter seg vridd innover mot den stolte rettvekste furu- og eikeskogen som vokser innenfor den beskyttende vegetasjonen.

Dugnad for fellesskapet. Hoves venner er en ideell forening som jobber for å ta vare på og ruste opp friluftsområdene på Hoveodden. Gjennom de siste årene har dugnadsgjenger utført et stort og omfattende arbeid med rydding av skog, fjerning av uønsket gran-skog, opparbeidelse av folkesti og kyststi. Dugnadsarbeidet utføres i nært samarbeid med Fylkesmannens miljøvern- og utviklingsselskap.

Naturen er for alle. Områdene i tilknytning til Raet nasjonalpark har gitt næringsgrunnlag for mennesker fra isen trakk seg tilbake og raet kom til syne. Jordsmonnet er rikt og sjøen utenfor er rik på fisk og skalldyr – til glede for sportsfiskere og gir inntekt til yrkesfiskere. All denne aktiviteten vil fort-

Verneskogen ble etablert i 1914 og er hundre år i år. FOTO: JARLE KVAM

satt kunne drives i Nasjonalparken, for allemannsretten er sterk i Norge og vil ligge til grunn for regelsettingen for parken.

Fredning – ingen ny idé. For nøyaktig hundre år siden fattet Tromøy herredsstyre vedtak om å verne skogen langs Raet på utsiden av Tromøya. Dette var det første viktige skritt for å bevare området slik vi kjenner det i dag. Riktignok ble det også før dette innført restriksjoner for bruken av området, men disse var av mer økonomisk og privat karakter. En rettsprotokoll fra 1713 forteller om ulovlig hogst i «Haa-ve skov» og at ved gjentagelse vil gjerningsmannen måtte «Lide efter loven». Den gang fredningstanken var ny og ble diskutert, uttalte Magistraten dette den 29. mars 1913 i Agderposten:

«Det ville selvfølgelig være heldig at bevare Hoveskog og ha den som Utfartssted for den mindre bemidlede Del af Befolkningen.»

Rullesteinsperlen på Sørlandet. Senere ble det etablert fuglefredningsområder, så kom Skjærgårdsparken og først i 2000 ble Raet landskapsvernområde en realitet. Hundre år etter fredningen av verneskogen på Hove, jobbes det nå for å etablere Raet nasjonalpark. Hvis alt går etter planen vil Stortinget fatte

Det er slik turgåere ofte opplever rullesteinstrendene på utsiden av Hoveodden hvor raet ligger blo

vedtak om dette i juni 2016 med derpå følgende stor åpningsfest i august samme år.

Kystens største nasjonalpark. Raet landskapsvernområde strekker seg i dag over ca. 15 kilometer lang kyststripe og dekker godt og vel 1800 dekar, hvorav det meste er sjø. Nasjonalparken vil bli vesentlig større og dekke områder fra Tvedestrand i øst til Grimstad i vest, og omfatte alle de øyer, holmer og landområder som i dag er vernet eller omfattet av fredning i tillegg til noen nye områder.

Et helt unikt naturområde. Hensikten med nasjonalparkstatus er først og fremst å sikre den spesielle geologien og kulturlandskapet langs raet, samt det særegne fugle-, dyre- og plantelivet som finnes her. Siden dette naturmiljøet har spesielt mange soldager og mange planter har sin nordligste grense her, finnes det en unik artsrikdom i dette området.

Artikkelforfatter:
Jarle Kvam,
Arendal kommune

d blir nasjonalpark

ottlagt mellom Skagerrak og verneskogen.

FOTO: JARLE KVAM

FAKTA

Sørlandets egen nasjonalpark

- De fleste nasjonalparker, i Norge og verden, ligger langt fra folk. Raet nasjonalpark vil omfatte områder der folk bor, områder som i dag brukes til næring og rekreasjon. Nasjonalparken vil derfor fortsatt bli preget av tradisjonsrike aktiviteter knyttet til aktivt friluftsliv og bærekraftig næringsvirksomhet – i vernede områder tilrettelagt for en type bruk som fører til at vi alle føler ansvar. Kort sagt: Vern gjennom bruk.
- I en serie artikler fremover vil fagfolk hos Fylkesmannen i Aust-Agder og kommunene Tvedestrand, Arendal og Grimstad sette fokus på livet og aktiviteter året rundt i områder som vil bli innlemmet i Raet Nasjonalpark.

FAKTA

Raet

- Raet er den store endemorenen, grusryggen, som ble liggende igjen da isbreen i Skandinavia trakk seg tilbake etter siste istid, for ca 10 000 år siden. Raet strekker seg, under og over vann, langs kysten av Vestfold, Telemark og Agder, og raet kan også følges videre fra Norge gjennom Finland og Sverige – helt inn i Russland.
- Da iskappen som dekket Norge under siste istid, begynte å smelte, trakk iskannten seg tilbake langs kysten. Isen og smeltevannet førte med seg løsmasser som ble avsatt på havbunnen. Så fulgte en kaldere periode, og den store isbreen vokste og beveget seg framover. Resultatet ble at den skjøn stein, grus og sand foran seg, og det ble dannet en undersjøisk rygg foran breen.
- Opprinnelig lå denne grusryggen på omtrent hundre meters dyp, men etter hvert som isen smeltet, og landet ble kvitt vekten av breen, begynte landet gradvis å stige.
- For 4 000 år siden brøt deler av den undersjøiske grusryggen havflaten, bølgene vasket ut sand og grus og lange rullesteinstrender ble skapt – den synlige og svært så karakteristiske delen av Raet.

Sjøfarende i alle typer farkoster finner lune vik og usjenerte holmer i Raet nasjonalpark.

FOTO: JARLE KVAM

Trærne i verneskogen er en opplevelse i seg selv, og fortjener absolutt sitt vern.

FOTO: JARLE KVAM